

A kedvezményezett települések helyi
adó kivetési gyakorlatának vizsgálata
Magyarországon az 1990-es évek
közepétől kezdve

Dr. Kozma Gábor

Debreceni Egyetem

kozma.gabor@science.unideb.hu

A., Bevezetés

I. A helyi adók fontossága

1. szerep a helyi költségvetésben: 970,8 md Ft, 20,5% (2019)

2. elterjedtség: 3178 = 1 + 23 + 3154 (2020)

II. A kedvezményezettség kérdésköre

1. kistérségi/járási szint (1990-es évek közepétől kezdve)

2. települési szint (már a rendszerváltás előtt)

a., társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból

b., jelentős munkanélküliséggel sújtott

III. Az előadás célja

1. a helyi adók elterjedtsége és mértéke a kedvezményezett települések körében (időbeli változások)
2. kedvezményezett és nem kedvezményezett települések összehasonlítása

IV. Adatbázisok

1. A helyi adókra vonatkozó adatok
 - a., Adó című újság (1997)
 - b., ado.hu honlap (2006 - 2015)
 - c., Magyar Államkincstár (2016 -)
2. A kedvezményezett települések adatai
 - a., 219/1996. (XII. 24.) kormányrendelet
 - b., 240/2006. (XI. 30.) kormányrendelet
 - c., 105/2015. (IV. 23.) kormányrendelet

B., Eredmények I. – általános sajátosságok

1. táblázat A különböző helyi adókat alkalmazó helyi önkormányzatok aránya a teljes települési önkormányzaton belül (%)

	HIPA (rendszeres tevékenység)	Építményadó (lakás)	Építményadó (nem-lakás)	Telek-adó	Magánszemélyek kommunális adója	Idegenforgalmi adó (v.é.)
1997	44,8	6,5	19,0	11,8	45,2	8,7
2006	83,9	11,4	22,3	11,9	69,6	16,7
2011	85,6	15,2	24,4	14,4	72,4	22,2
2016	88,3	17,5	25,3	15,6	72,6	24,9
2020	91,7	18,7	25,3	15,6	72,6	27,6

2. táblázat A helyi önkormányzatok által alkalmazott helyi adó mértéke a maximumhoz képest 2020-ban (%)

	HIPA (rendszeres tevékenység)	Építményadó (lakás)	Építményadó (nem-lakás)	Telek-adó	Magánszemélyek kommunális adója	Idegenforgalmi adó (v.é.)
1-33%	1,2	62,3	61,9	79,8	65,5	13,4
34-66%	10,2	33,1	30,1	13,8	30,5	58,3
67-99%	33,2	4,4	7,0	5,5	3,7	27,3
100%	55,4	0,2	1,0	0,8	0,3	0,9
érték	4,43	2,42	2,47	2,27	2,39	3,16

C., Eredmények II. – a kedvezményezett települések helyzete

3. táblázat Az adott helyi adótípust alkalmazó kedvezményezett települések aránya az összes kedvezményezett településen belül (%)

	HIPA (rendszeres tevékenység)	Építményadó (lakás)	Építményadó (nem-lakás)	Telek-adó	Magánszemélyek kommunális adója	Idegenforgalmi adó (v.é.)
1997	27,6	2,6	8,7	8,6	43,8	3,2
2011	78,4	7,3	8,8	6,6	77,5	10,2
2020	85,5	6,6	9,3	4,5	76,6	13,3

4. táblázat A kedvezményezett települések által alkalmazott helyi adó „mértéke”

	HIPA (rendszeres tevékenység)	Építményadó (lakás)	Építményadó (nem-lakás)	Telek-adó	Magánszemélyek kommunális adója	Idegenforgalmi adó (v.é.)
1997	3,44	2,15	2,20	2,07	2,05	2,73
2011	4,22	2,39	2,23	2,25	2,68	3,14
2020	4,31	2,36	2,31	2,11	2,22	2,94

D., Eredmények III. – a kedvezményezett és nem kedvezményezett települések összehasonlítása

5. táblázat Az egyes helyi adótípusokat alkalmazó kedvezményezett, illetve nem kedvezményezett települések aránya az adott települési körön belül (%)

	HIPA (rendszeres tevékenység)	Építményadó (lakás)	Építményadó (nem-lakás)	Telek-adó	Magánszemélyek kommunális adója	Idegenforgalmi adó (v.é.)
1997_K	27,6	2,6	8,7	8,6	43,8	3,2
1997_Ö	44,8	6,5	19,0	11,8	45,2	8,7
2011_K	78,4	7,3	8,8	6,6	77,5	10,2
2011_Ö	85,6	15,2	24,5	14,4	72,3	22,1
2020_K	85,5	6,6	9,3	4,5	76,6	13,3
2020_Ö	91,7	18,7	25,3	15,6	72,6	27,6

6. táblázat Az egyes helyi adótípusok „mértéke” a kedvezményezett, illetve nem kedvezményezett települések esetében

	HIPA (rendszeres tevékenység)	Építményadó (lakás)	Építményadó (nem-lakás)	Telek-adó	Magánszemélyek kommunális adója	Idegenforgalmi adó (v.é.)
1997_K	3,44	2,15	2,20	2,07	2,05	2,73
1997_Ö	3,70	2,28	2,28	2,15	2,13	2,78
2011_K	4,22	2,39	2,23	2,25	2,68	3,14
2011_Ö	4,34	2,40	2,42	2,51	2,83	3,35
2020_K	4,31	2,36	2,31	2,11	2,22	2,94
2020_Ö	4,43	2,42	2,47	2,27	2,39	3,16

7. táblázat A kedvezményezett települések kedvezőbb értékeinek száma a vizsgált három évben az egyes helyi adó típusok **bevezettségét** tekintve az összes településhez viszonyítva népességszám szerinti kategóriákban

	HIPA (rendszeres tevékenység)	Építményadó (lakás)	Építményadó (nem-lakás)	Telek-adó	Magánszemélyek kommunális adója	Idegenforgalmi adó
0-200 fő	1	0	0	0	2	0
201-500 fő	0	0	0	0	3	0
501-1000 fő	0	0	0	0	3	0
1001-2000 fő	1	0	0	0	2	0
2001-5000 fő	0	0	0	0	3	0

8. táblázat A kedvezményezett települések kedvezőbb értékeinek száma a vizsgált három évben az egyes helyi adó típusok **mértékét** tekintve az összes településhez viszonyítva népességszám szerinti kategóriákban

	HIPA (rendszeres tevékenység)	Építményadó (lakás)	Építményadó (nem-lakás)	Telek-adó	Magánszemélyek kommunális adója	Idegenforgalmi adó (v.é.)
0-200 fő	1	1	0	0	0	0
201-500 fő	2	3	1	0	0	1
501-1000 fő	0	1	2	1	0	0
1001-2000 fő	0	1	1	1	0	1
2001-5000 fő	0	0	0	1	0	0

E., Összefoglalás

I. Kedvezményezett települések – egyre nagyobb elterjedtség

II. Összehasonlítás

1. alacsonyabb értékek – alkalmazás + mérték

2. az egyes helyi adókra vonatkozó jellemzők

a., HIPA, IFA, TA – alacsonyabb értékek

b., Építményadó – mérték !

c., Magánszemélyek kommunális adója - bevezettség

Köszönöm a figyelmet !